

COCAÏNEWASSERIJEN IN BELGIË

Drugsproducenten schalen op, burgers betalen de prijs

België is al wereldwijd hofleverancier voor de productie van xtc en speed. Nu specialiseren drugsbendes zich in crystal meth. Samen met de labo's verspreidt zich het giftige afval, met alle risico's en kosten van dien.

Nikolas Vanhecke, Sarah Vankersschaever

Vrijdag 8 april 2022 om 17.00 uur

<p>Een villabrand legde vorige maand dit drugslabo in Kapellen bloot. Fred Debrock</p>

Een villabrand legde vorige maand dit drugslabo in Kapellen bloot. © Fred Debrock

‘In 2019 is het pas echt begonnen. Sindsdien ontdekken we opmerkelijk meer labo’s voor synthetische drugs’, zegt commissaris Etienne Dans van de Clan Lab Response Unit, een gespecialiseerd team samengesteld uit leden van de federale gerechtelijke politie, het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) en de brandweer. Zij gaan ter plekke bij de ontdekking van onder meer dump- en opslagplaatsen, maar ook van drugslabs. Vorig jaar werden 27 labs ontdekt in ons land, in 2020 waren het er 28.

‘Tot 2019 ging het om tien tot vijftien labo’s per jaar’, vertelt Marc Vancoillie van de centrale dienst drugsbestrijding van de federale politie. ‘Daar werden MDMA en amfetamines geproduceerd’, in de volksmond beter bekend als ecstasy en speed. Maar sinds 2018 worden in ons land ook methamfetaminelabo’s aangetroffen en sinds 2021 zelfs cocaïnewasserijen.

Met de toename van het aantal labo’s is er zo een belangrijke drug op die productiesites bij gekomen: methamfetamine, beter bekend als crystal meth. De witte, kristalvormige drug leidt tot een sterk euforisch gevoel bij wie hem spuit, snuift of rookt en werkt lustopwekkend. Zodra de drug is uitgewerkt, kantelt dat naar depressieve gevoelens, wat de drug erg verslavend maakt.

Bijscholing

‘Het is op productievlak de belangrijkste drug die er de voorbije jaren in België is bij gekomen’, bevestigt Natalie Meert. Als gerechtelijk drugsdeskundige van het NICC is zij ook lid van de Clan Lab Response Unit.

In 2020 en 2021 werden telkens vijf methamfetaminelabs ontdekt. Bendes schakelen over op crystal meth omdat die drug nog lucratiever is dan andere synthetische drugs. De prijzen schommelen rond de 80 euro per gram. Eén week productie kan tot 20 miljoen euro opleveren. Producenten laten zich daarvoor ‘bijscholen’ door drugscriminelen uit Zuid-Amerika of, iets dichterbij, Nederland.

De omschakeling is haalbaar aangezien de chemische basisstof, ‘precursor’ in het jargon, in onze contreien voor crystal meth dezelfde is als voor speed. Het productiemateriaal stemt overeen met dat van ecstasy. ‘Als je die twee aspecten combineert, kun je methamfetamine maken’, aldus Meert.

Vaak leeft het beeld dat de labo’s in afgelegen panden zijn ondergebracht, maar producenten van synthetische drugs schrikken niet terug voor meer dichtbevolkte wijken. In een opslagruimte boven de garages van een residentie in Zwevezele, bijvoorbeeld. Of onder een café in Diksmuide. In Bilzen ging een bedrijfshal op een industrieterrein in vlammen op toen een drugslabo ontplofte. Vaak lopen de drugsproducenten bij toeval tegen de lamp, bijvoorbeeld bij een incident met brand, rook- of geurhinder of na een melding door een gealarmeerde buur.

Aangemoedigd door massawinsten worden de sites steeds professioneler ingericht met grote stookketels (3.000 liter is geen uitzondering), goede ventilatie en een nauwkeurige opstelling van het materiaal.

Kookafval

België was al halverwege de jaren 2010 het op een na grootste drugslab voor de wereld, op Nederland na. De ontwikkelingen van de voorbije jaren hebben die positie verstevigd. En dat is bijzonder kwalijk nieuws. De productie laat een spoor van gif na: tijdens het ‘koken’ van de chemicaliën ontstaat afval en die bidons worden gedumpt. Ze belanden in bossen, beken en rioleringen, of worden geledigd op de openbare weg via een gat in de bodem van een

bestelwagen. Soms worden ze ingegraven zodat de vaten kunnen leeglopen in de grond, ongeacht of dat naast iemands veld of moestuin is.

Bij de productie van synthetische drugs ontstaat afval. De bidons worden gedumpt in bossen, beken en rioleringen of geledigd op de openbare weg

Ook cocaïne, lang kant-en-klaar gedeald en daardoor in de eerste plaats schadelijk voor de gebruiker, wordt nu vaker getransporteerd door ze in ‘onschuldige dragers’ zoals deodorant of kleding te verwerken. In cocaïnewaterijen – ook in opmars in ons land – worden de drugs geëxtraheerd, een proces dat al even schadelijk en gevaarlijk is als synthetische drugslabs.

Worden de giftige stoffen achtergelaten op de productiesite, dan draait de gemeente en dus de burger op voor de kosten. Voor de periode 2019-2020 bedroegen de opruimkosten voor Limburg alleen al 809.642 euro.

Wie ruimt op?

Politiediensten en experts waarschuwen dat we onvoldoende zicht hebben op de gifproblematiek. Onze waterlopen worden onvoldoende tot niet gecontroleerd op verdachte markers en de achtergelaten drugslabs worden niet opgevolgd. Verlaten productiesites worden dan wel min of meer ‘opgeruimd’, maar de loodsen, huizen en gronden worden niet gesaneerd. De giftige afvalstoffen trekken in de bodem en zelfs de muren. Als het pand opnieuw wordt gebruikt zonder saneringsproces, is er risico op gezondheidsschade.

Landen als Australië (<https://www.homeaffairs.gov.au/criminal-justice/files/clandestine-drug-laboratory-remediation-guidelines.pdf>) hebben daarom een compleet draaiboek voor decontaminatie. Bij ons is er geen budget voor dergelijk onderzoek of opvolging. Het is ook niet standaard wanneer een labo wordt ontdekt om in de buurt op mogelijke lozingen van drugsafval te testen. ‘We maakten al mee dat milieudiensten stalen namen en geen vervuiling vaststelden en dat het NICC dat vervolgens deed en zag dat de bodem

gecontamineerd was', zegt gerechtelijk deskundige Meert. 'Er wordt bij een milieuanalyse niet altijd gekeken naar bijproducten van drugsproductie.'

Carine Buckens van het Limburgse parket pleit al langer voor een Schadefonds Drugsdumpingen, naar analogie van het Slachtofferfonds. 'Een druggebruiker is zich er niet van bewust dat wat hij gebruikt afval genereert. Het leidt tot lichamelijke schade onder burgers, bodemverontreiniging, verwoeste woningen en loodsen. Een betrapte gebruiker of producent zou aan dat fonds moeten bijdragen, zodat eruit geput kan worden voor nazorg en herstel.'

- Lees morgen het uitgebreide reportageverhaal in De Standaard: 'De huurders leken me vriendelijke mensen'.

Wie met vragen zit over druggebruik, kan terecht op druglijn.be of op 078/15.10.20.

DRUGS IN BELGIË

'Gebruik van methamfetamine is zeldzaam, maar neemt toe'

'Crystal meth', 'ice' of 'tina': methamfetamine heeft veel bijnamen. In België komt het gebruik ervan erg weinig voor, blijkt uit cijfers van de Unit Drugs bij het wetenschappelijke overheidsinstituut Sciensano. Niettemin is er een stijging van het gebruik.

'België neemt deel aan de analyse van stedelijk afvalwater op drugs en hun metabolische producten (*uitgescheiden via urine en stoelgang, red.*) om de consumptie door de gemeenschap in te schatten', verduidelijkt Sciensano. 'Ons land doet dat via verschillende steden en dorpen.'

Uit de vaststellingen voor Brussel blijkt dat in 2017 op jaarbasis 7 milligram methamfetamine per duizend inwoners per dag werd gerapporteerd. Vorig jaar ging het om 18 milligram per dag per duizend inwoners. In Antwerpen is sprake van 22 mg in 2017, tegenover 93 mg vorig jaar. Ter vergelijking: voor cocaïne lag de vaststelling in Antwerpen in 2017 op 823 mg, voor 2021 was dat 1.582 mg.

'Het gebruik van methamfetamine in Europa is over het algemeen laag en komt vooral voor in Tsjechië en Slowakije. Toch zien we **tussen 2015 en 2020 een significante stijging van het aantal mensen dat een behandeling voor middelengebruik opstart en methamfetamine aanhaalt** als een van de substanties waarvoor ondersteuning wordt gezocht.

Hoewel de absolute aantallen vrij laag blijven, werd in 2015 bij 87 behandelingsepisodes methamfetamine vermeld. Dat was 0,3 procent van het totaal. In 2020 waren dat er 132 of 0,5 procent.’ (vhn)

Verschenen op vrijdag 8 april 2022

LEES MEER

GISTEREN | COCAÏNEWASSERIJEN IN BELGIË

Drugsproducenten schalen op, burgers betalen de prijs

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220408_97775014)

GISTEREN | REPORTAGE DRUGSLABO'S

‘De huurders leken me vriendelijke mensen’

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220408_97772544)

05/04/2022 | 5 VRAGEN MEST IN OORLOGSTIJDEN

Dierlijke mest te veel, maar die kan dure kunstmest niet zomaar vervangen

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220405_93806006)

05/04/2022 | CRIMINALITEIT

Advocaten ‘Dikke Nordin’ leggen proces stil

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220404_97822269)

29/03/2022 | MILIEUVERVUILING

PFOS-commissie stelt ‘geen bewust verzwijgen’ vast

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20220328_97599465)

Lees de volledige krant

(https://markup.standaard.be/extra/static/checkapp/index.html?utm_campaign=digitalekrant&utm_source=standaard&utm_medium=brooklyn-artikels)